

Verksamhetsberättelsen 2022

Via Tärendöälven rinner vatten från Torne älv till Kalix älv. Ca 56 procent av Torne älvs flöde rinner till Kalix älv vid bifurkationen i Junosuando, Pajala.

FINSK-SVENSKA
GRÄNSÄLVSKOMMISSIONEN

*Tuntureilta merelle
Från fjällen till havet*

Innehållsförteckning:

Inledning	3
Kommissionens ledamöter	4
Kommissionens sammanträden	5
Samarbete med intressegrupper	9
Gränsälvskommissionens yttranden år 2022	11
Information och pressmeddelanden	16
Mediauppföljning 2022	19

Inledning

Under Finsk-svenska gränsälvskommissionens 12.verksamhetsår var början av året ännu präglad av pandemirestriktioner och rekommendationer. Så småningom när situationen lättade var det möjligt att återvända till normal aktivitet. Möten hölls fortfarande delvis på distans men fysiska möten blev vanligare. Kommissionen gjorde i samband med sitt sommarmöte ett studiebesök till Kemijoki AB:s vattenkraftverk i Taivalkoski.

I Oktober under verksamhetsåret 2022 förnyades ledamotsperioden för ledamöterna och ordinarie sakkunniga. Finland utnämnde inte längre två suppleanter per ledamot, så nu har båda länderna lika antal ledamöter och respektive suppleanter under ledamotsperioden som slutar 2025.09.30.

I samband med årets sista möte hölls på Haparanda stadshotell hördes finska och svenska fisketillsynsmännens förslag till nästa års fiskestadga.

Kansliets sekretariat har förutom i kommissionens möten deltagit i bland annat i workshops kopplat till kuststrategi arrangerat av finska miljöministeriet. Tf. sekreterare Simja Lempinen deltog i möten gällande Norrbottens gruvfrågor arrangerat av myndigheter och på syn gällande grafitgruvan i Vittangi deltog även biträdande sekreterare Camilla Ahlstrand. Gränsälvskonferensen som hade planerats till våren 2022 arrangerades inte p.g.a. de aktuella restriktionerna i början av året. Kommissionen gav sju yttranden under år 2022. Mer om dessa under avsnittet Yttranden.

Enligt Naturresursinstitutet har det vandrat ca. 52 000 laxar förbi Kattilakoski ekolod. Som kommissionen brukar göra finansierade kommissionen översättning till finska av LUKEs och SLUs gemensamma vandringsfiskrapport. Denna rapport används av fiskerimyndigheterna som grund under förhandlingarna som föregår beslut av undantag från Torne älvs fiskestadga.

Kommissionens ledamöter

Under verksamhetsåret 2022 hade kommissionen följande ledamöter t.om. 2022.09.30:

Timo Jokelainen, ordförande 2022,
suppleant Pekka Ränkä
Johan Antti, viceordförande 2022,
suppleant Eva Sundin
Marika Kylmämaa, suppleanterna Kalervo Aska
och Eugen Parviainen
Elli-Maria Kultima, suppleanterna Aino Hyöppinen
och Matti Myllykangas
Pia Hulkoff, suppleant Brynolf Tjärner
Bengt Niska, suppleant Birgitta Isaksson

Pia Hulkoff, Marika Kylmämaa, Eugen Parviainen
och ordinarie sakkunnige Matti Hepola lämnade
kommissionen.

Under perioden 2022.10.1 – 2025.9.30 är ledamöterna och deras respektive suppleanter:

Kalervo Aska, ledamot,
Pello och hans suppleant Aino Hyöppinen, Torneå
Elli-Maria Kultima, ledamot, Enontekiö och hennes
suppleant Matti Myllykangas, Torneå
Bengt Niska, ledamot, Pajala och hans suppleant
Brynolf Tjärner, Övertorneå
Birgitta Isaksson, ledamot och hennes suppleant
Birgit Niva, Haparanda. Birgit Niva är enda nya
representanten i kommissionen.

Ordföranden och deras respektive suppleanters
mandatperioder skiljer sig från resten av ledamöterna.
Det skedde inga förändringar gällande deras
utnämningar. Finskt ordförande och hans
suppleant utnämndes 2022.12.12 via beslut av
Finska statsrådet, så att deras mandatperiod
fortsätter t.om. 2025.12.31 då mandatperioden
annars hade tagit slut vid årsskiftet 2022–2023.
Johan Antti och hans suppleant Eva Sundins
mandatperiod tar slut 2023.12.31.

Under år 2022 har kansliets sekretariat bestått av
civilingenjör Simja Lempinen i rollen som tf. se-
kreterare och Camilla Ahlstrand som biträdande
sekreterare.

Finska statsrådet utnämnde fil. dr. Maare Marttila
som ordinarie sakkunnig för samma period som
ledamöterna, t.om. 2025.9.30. Svenska sidans
ordinarie sakkunnige Andreas Broman fick med
ett regeringsbeslut fortsatt uppdrag under sam-
ma period som Maare Marttila. Kansliet skickade
ett pressmeddelande 2022.10.5 med information
om utnämningarna som går att läsa i sin helhet
under avsnittet Information och pressmeddelan-
den.

Kommissionens sammanträden

År 2022 hade kommissionen sex egna ordinarie sammanträden. Av dessa var sammanträdena i april, juni, september och november vanliga fysiska möten. Årets två första sammanträden hölls på distans via Teams.

Mötesdatumen var 2022.1.28, 2022.2.28,
2022.4.6, 2022.6.29, 2022.9.15 och 2022.11.25.

Till årets första sammanträde bjöds endast ledamöterna. Till sammanträdet den 15. September bjöds alla in då var sista sammanträdet med föregående kommissionens ledamotssammansättning. I samband med sammanträdet i juni gjordes en studieresa och mötet i november var det första med nya kommissionen, så även till dessa bjöds även suppleanterna.

Årets 1:a möte 28/1 2022

Mötet hölls via Teams
Innan mötet öppnades deltog ProSiika ry:s Markku Vaaraniemi som gäst och berättade om Tule Mukhan projektet. Syftet är att få Torne älvs forsfiske till UNESCOs lista över immateriella kulturarv. Ordförande tackade Markku Vaaraniemi för presentationen och denna delades ut till kommissionen.

Biträdande sekreterare Ahlstrand presenterade kortfattat de centrala siffrorna i årsredovisningen som inte innehöll några överraskningar. Revisorns kommentarer gällde verksamheten och särskilt suppleanternas deltagande i sammanträdena. Suppleanternas deltagande i samman-

trädena försvarades av flertalet bl.a. med motiveringen att en bättre representation från en vid älvdal uppnås på så sätt. Årsredovisningen godkändes med e-signaturer efter mötet.

Verksamhetsberättelsen hade delats till kommissionen i förväg. Inga förslag till förändringar gjordes. Verksamhetsberättelsen motsvarade verksamheten under 2021. Kommissionen godkände verksamhetsberättelsen som signeras elektroniskt av ordföranden och kommissionens tf. sekreterare.

Pia Hulkoff berättade om Aurora-kraftledningen som har väckt diskussioner i Sverige då den påverkar landskapsbilden. Kansliet fick i uppdrag att ta reda på tidsschemat både i Finland och Sverige. Ordförande Jokelainen berättade att Jord- och skogsbruksministeriet har beslutat att tillsätta en utredare, Seppo Rekolainen, för att utreda tillämpningen av gränsälvöverenskommelsen. Tidsramen för Rekolainens arbete är 2022.2.1 – 2023.1.31 och han gör en lägesrapport till årsmötet mellan MD och JSM. JSMs beslutsbrev överlämnas till svenska och bägge språkversionerna förmedlas till kommissionen.

Justitieombudsman hade skickat sitt svar till Matti Myllykangas och Juha Niemeläs frågan om behov av fiskekort angående håvning och nätfiske i Torne älv. Myllykangas presenterade frågan kortfattat. Han och Niemelä har fäst uppmärksamhet vid att alla som fiskar i Torneälvsområdet inte behöver köpa fisketillstånd.

Planerade gränsälvskonferensen senareläggs. Tidpunkten beslutas senare under våren då förutsättningarna för ett beslut finns.

hålls ett resemöte, där alla är inbjudna. Suppleanternas deltagande i möten och kommissionens ledamotstruktur tas upp i maj i mötet med ministerier som finansierar kommissionen.

Biträdande sekreterare Ahlstrand presenterade budget för år 2023. Hon föreslog att av ministerierna söks samma anslag som år 2022. Kommissionen godkände budget för 2023 och att av ministerierna inte begärs höjning till anslaget.

Ordförande Bengt Niska av Gränsälvbidragets arbetsgrupp presenterade förslaget innehåll. Arbetsgruppen föreslår att 100 000 kronor fördelas mellan fem projekt. Närmare information om detta under rubriken Information och pressmeddelanden.

Aurora Line – lägesuppdatering. Lempinen presenterade kraftlinjens nuvarande läge. Nätet mellan Finland och Sverige går över Torneälven vid Vuontoforsen och nya linjen beräknas vara färdig år 2025. Kommissionen har tagit ställning i ärendet år 2019. Ärendet tecknades för kännedom.

Det blev diskussion om att Skype-mötet den 24 februari med Havs och vattenmyndigheten var igen ett bra tillfälle för att få information av de svenska fiskemyndigheterna och forskarna. Lempinen föreslog att det vore önskvärt om kommissionens deltagande vore bättre i dessa årliga möten eftersom detta är ett fint tillfälle att diskutera med fiskemyndigheterna om förändringar som behövs till Torneälvens fiskestadga.

Isens resa mot havet den 11 maj i Haparanda.

Årets 2: a möte 28/2 2022

Mötet hölls via Teams

Kommissionen gick igenom verksamhetsplan 2022 och förde diskussion om det. Kommissionen godkände verksamhetsplanen. Det blev konstaterad att suppleanterna har rätt att närvara i möten men endast de som är inbjudna har rätt till mötesarvoden och reseersättningar. Innan nuvarande mandatperioden upphör (2022-09-30)

Årets 3:e möte 6/4 2022

Mötet hölls i kansliet i Haparanda samt med Teams. Ordinarie sakkunnig Maare Marttila deltog via Teams. Kansliet hade gäster från Outokumpu stålverk: miljöchef Petri Pohjola och Kirsi-Maria Fyhr som innan mötets början berättade om aktuella frågor på Outokumpu Torneå verk.

Lempinen berättade att Matti Myllykangas har skrivit e-post om Torneälvens fångstrapportering som kommissionen har medverkat i. Ytterligare nämnde Myllykangas Naturresursinstitutets projekt som är nationellt. Lempinen presenterade nuläget i det här finska fångstrapporteringsprojektet. Jord- och skogsbruksministeriet och Naturresursinstitutet har förberett projektet och systemet ska basera sig på frivillighet. Remissrundan är att vänta innan sommaren. Broman lovade fråga åsikt om fångstrapportering av HaV. Det blev diskussion om att i gränsälven måste man ha ett annat system och en lokal förankring borde skapas. Kommissionen bestämde att följa ärendet och ge sitt yttrande då det blir aktuellt.

Gränsälvscommissionen beviljade år 2020 gränsälvsbidrag till Torneå Pudas skola för en kurs som heter "Juuret, joista ponnistaa. Siivet, joilla lentää" och för kursens studieresa till Tornedalen. På grund av Covid19-restriktioner kunde skolan inte genomföra studieresan men nu har skolans biträdande rektor skickat en ansökan där det framgår att resan kan göras under nästa höst. Rektorn ville veta om bidrag fortfarande är aktuellt. Kommissionen har gjort beslutet om bidrag den 28 februari 2020, så kommissionen godkände den uppdaterade reseplanen.

Kansliet fick ett brev den 4 april där två privatpersoner tog fram sin oro för Pello Palovaara vindkraft-projekt. Planerna har förändrats så att kvarnarnas höjd vore 250 meter i stället för 230 meter och samtidigt ska effekt på dem höjas från 3-5 MW till 8 MW, vilken kommunstyrelse i Pello har godkänt. Skribenterna föreslog en ny MKB till detta. Projektet ligger ca 7 km från gränsen och skribenterna hoppas att kommissionen tar ställning till ärendet. Kommissionen diskuterade om detta och konstaterade att kommissionen tar ställning vid en möjlig remissrunda av myndigheterna.

Ett annat vindkraft-ärende kom också upp. I Sverige planerar WPD Offshore bygga en stor vindkraftspark till havsområdet. Kommissionen har inte fått yttrandebegäran och området ligger utanför gränsälvsöverenskommelsens gränser. Haparanda har som kommun skrivit, att projektet kan ha påverkan till vandringsfiskar. Remiss-

tiden har gått ut den 1 mars och det är svenska regeringen som kan göra beslutet. Lempinen har beställt projektmaterial av SGU, eftersom påverkan på vandringsfiskar skall utredas. Kommissionen beslöt att projekt följs och kommissionen tar ställning till den vid behov.

Årets 4:e möte 29/6 2022

Kommissionen besöker Kemijoki OY i Taivalkoski vattenkraftverk den 28 juni.

Mötet arrangerades i Rovaniemi Santa Claus-hotellet. Dagen innan besökte kommissionen Kemijoki AB:s Taivalkoski-kraftverk och fick information om planerade fiskvägar.

T.f. sekreterare Lempinen presenterade Torne- och Kalix älvars vattenvårdsförbunds årsrapport. Vattnets status hade försämrats till dålig med avseende på näringsämnen i en provtagningspunkt. Det är fortfarande oklart när proverna har tagits och omständigheterna kring själva provtagningen. Det konstaterades att vattnets status inte får försämrats enligt vattendirektivet samt att Haparanda kommun använder råvatten från Torne älv för kommunala dricksvattenförsörjningen. Kansliets sekreterare fortsätter utredning av frågan.

Ministerierna gav sitt stöd för att göra en studieresa till ett sådant gränsvattenområde där det finns två avtalsparter och det är fråga om en gränsälv såsom för Finsk-svenska gränsälvscommissionen.

Utredaren Seppo Rekolainen, som utnämndes av SJM, har gjort en utredning om tillämpning av gränsälvsöverenskommelsens tillämpning. Utredningsutkastet har presenterats i årsmötet 2022.5.13 för svensk avtalspart och fortsatt beredning görs i samarbete med svensk part. Det fördes livlig diskussion om ämnet. Seppo Rekolainen svarar på möjliga förtydligande frågor.

Gränsälvskonferensen, vars tidpunkt har flyttats flera gånger på grund av pandemisituationen är aktuellt eventuellt under hösten 2023.

Det blev diskussion om havsbaserade vindkraftsparken utanför Kalix och generellt om havsbaserad vindkraft i Bottenhavet. Det finns inte klar information om deras påverkan på vandringsfisken. Lempinen berättade att det finns möjlighet att ge ett yttrande t.o.m. 15 augusti i avgränsningssamrådet enligt miljöbalken. Projektområdet befinner sig inte inom gränsälvsöverenskommelsens geografiska tillämpningsområde men kan ha gränsöverskridande påverkan på vandringsfisk. Kommissionen ser det som nödvändigt att samarbete sker med finska myndigheter och forskningsinstitut gällande havsbaserade vindkraftprojekt. Kansliet förbereder ett yttrandeutkast som delas med kommissionen för kommentering så att yttrandet hinner levereras innan 15.8.

Kommission 5. kokous 15.9. 2022

Kommissionens sammanträde i Torneå 15. September

Innan öppnandet av sammanträdet fick kommissionen höra en presentation av det gränsöverskridande EU LIFE TRIWA-projektet. I projektet ingår restaureringsåtgärder Torneälvsområdets biflöden. Finansiering för projektet har säkerställts.

Lempinen presenterade en översikt av de i nuläget befintliga och samt planerade vindkraftsparkområdena både i havsområdet samt i Torne älvdal. För närvarande är Halla-projekt som planeras till Bottenviken nära Uleåborg-Brahestad på samråd när det gäller dess MKB. Det pågår även internationellt samråd enligt Esbo-konventionen. Kommissionen ska yttra sig i detta projekt.

I diskussionen framfördes oron för fiskarna, speciellt laxens vandring till och från havsområdet, ifall vindkraft byggs till havet så mycket som det planeras. Diskussion om hur långt till söder ska

kommissionen ha orsak att delta i olika remisser och hur deltagandet skulle ske i praktiken.

Diskussion fördes om sakkunniga, vars mandatperiod upphör i slutet av september. Det blev konstaterad att stadsrådet i Finland och Regeringskansliet i Sverige nominerar sakkunniga enligt ministeriernas förslag. Kommissionen ska ge förslag till Miljödepartementet i Sverige och Jord- och skogsbruksministeriet i Finland att nuvarande sakkunniga Andreas Broman och Maare Marttila nomineras för perioden 2022.10.01 -> 2025.09.30.

Det blev summering av ledamotsperioden 2019-2022. Den var präglad av pandemirestriktioner.

Årets 6:e möte 25/11 2022

Kommissionens julmöte hölls redan den 25 November på Haparandas traditionella stadshotell.

Fisketillsynsmännen Juha Niemelä och Kaj Kotelin presenterade förslagen till fiskestadgan för år 2023. Kommissionen diskuterade om fisketillsynsmännens presentation som alla tyckte var intressant.

Konferensarrangemang -Havsbaserad vindkraft och vandringsfiskar Lempinen presenterade hur projektet går vidare. Sekreteraren har varit i kontakt med finska och svenska myndigheter och forskningsanstalter när det gäller vindkraft. Preliminärt har Lempinen föreslagit veckor 6, 11 eller 12 för möjliga konferenstider. Kansliet fortsätter konferensarrangemang och syftet är att konferensen ordnas under våren 2023

Studieresa till River Tweed. Lempinen föreslog till studieresans mål Tweed-älven som rinner mellan Skottland och England. Den har likheter med Finsk-svenska gränsälvskommissionen på så sätt att där också finns en gränsälvskommission och i älven fiskas lax. Det blev diskussion om

hur de följer vattenramsdirektivet där och att det vore intressant att bekanta sig i deras överenskommelse. Målet är att till nästa möte tas fram studieresans tidpunkt. Kansliet fortsätter resans förberedning.

Ahlstrand berättade att marknadsföring för att utlysa gränsälvsbidraget 2023 börjas under nästa vecka. Det diskuterades att villkor för bidraget

behöver inte ändras. Ahlstrand föreslog att kommissionen bildar en arbetsgrupp för att förbereda ärendet såsom i fjol.

Kommissionen beslöt att utlysa bidraget med likadana villkor som förut. Till arbetsgruppen som behandlar inkomna ansökan, nämndes Brynolf Tjärner, Matti Myllykangas, Birgit Niva och Aino Hyöppinen. Kansliet inbjuder gruppen till mötet.

Ministeriernas och kommissionens årsmöte

Ett gemensamt årsmöte mellan Finsk-svenska gränsälvscommissionen, Jord- och skogsbruksministeriet, Miljödepartementet, Miljöministeriet och MSB hölls den 13. Maj i Ständerhuset i Helsingfors. Miljödepartementets representanter deltog på distans via Teams. MSB:s representanter deltog på plats.

I mötet gjordes en genomgång av kommissionens aktuella ärenden såsom suppleanternas deltagande i sammanträdena. Revisorn hade gjort en notering gällande detta. Ministerierna uppskattade det att deltagandeprocéduren redan hade ändrats. Således betalas inte suppleanternas resekostnader och mötesarvoden om egentliga ledamoten är på plats förutom då samtliga specifikt bjuds in till sammanträdet.

Simja Lempinen presenterade planerad verksamhet för det pågående året. Kommissionen planerar att göra en studieresa till ett sådant land i

Europadär det finns gränsvattensamarbete för att lära sig bl.a. om hur vattenramdirektivet har tillämpats. Ministerierna gav sitt stöd för initiativet. Utredaren Seppo Rekolainen presenterade preliminära utredningen om gränsälvsöverenskommelsens tillämpning, som beställts av Jords och skogsbruksministeriet. Presentationen var en öppning för diskussion och tas vidare till Miljödepartementet för diskussion. Svensk part bedömde att den kan även tas till justitiedepartementet.

Det konstaterades att tanken om ett 10-årsjubileum för gränsälvscommissionen inte längre är aktuell då kommissionen vid detta läget nästan fyllt 12 år. Man kom fram till att konferensen fortfarande är aktuell, men den kan flyttas fram t.ex. till hösten 2023 då utredningsarbetet kommit längre.

Från kommissionen deltog Timo Jokelainen, Johan Antti, Simja Lempinen och Camilla Ahlstrand.

Mötet mellan ministerierna ansvariga för kommissionen den 13 Maj på Ständerhuset i Helsingfors

Samarbete med intressegrupper

I början av 2022 var fysiska träffar med samarbetspartners få p.g.a. begränsningar orsakade av Covid-19 pandemin. Intressegruppssamarbetet fortsattes med Naturresursinstitutet (LUKE), Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Norrbotten, Lapplands NTM-central samt med Torneå och Haparanda kommuner.

Den gemensamma rapporten "Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringsik – ge-

mensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskeregler under 2022" gjord av LUKE och SLU översattes från svenska till finska med kommissionens finansiering. Båda språkversionerna publicerades på kommissionens hemsidor såsom under tidigare år.

På nästa sidan finns lista om möten där kommissionen har deltagit som intressent.

Markanvändningsmöte mellan Länsstyrelsen i Norrbotten, Lapplands NTM-central och kommunala tjänstemän i kansliet i augusti.

Möten och händelser år 2022

Nedan en förteckning över alla möten och händelser som kommissionen under 2022 antingen deltagit i, arrangerat eller både och. Kommissionens egna möten finns inte med i denna förteckning.

2022-01-20 Informationsmöte, Länsstyrelsen via Skype, omprövning Ekfors kraftverk, Lempinen, Ahlstrand

2022-02-09 Uppdatering av hemsidorna, Zoom-möte med Geektown, Lempinen och Ahlstrand

2022-02-11 Arbetsgruppen Gränsälvbidraget i Övertorneå, Niska, Tjärner, Myllykangas, Ahlstrand, Lempinen

2022-02-24 HaV, SLU, Länsstyrelsen, kommissionen Samråd om ändringar till fiskestadgan, Skype-möte Hulkoff, Aska, Marttila, Lempinen och Ahlstrand deltog.

2022-04-05 Torneälvens översvämningssgrupp, Teams-möte, NTM-centralen arrangör, Ahlstrand

2022-04-26 Diskussionstillfälle/seminarie i Pajala om svensk fiskeförvaltning, Niska, Myllykangas, Aska, Tjärner deltog

2022-04-29 Möte översvämningsskydd, Teams, Lapplands NTM-central, SYKE, SMHI, Torneå stad, Haparanda räddningstjänst, Lapplands räddningsanstalt, MSB, från GÄK: Ahlstrand

2022-05-13 JSM, MD, YM, MSB, kommissionens årsmöte med ministerierna i Helsingfors

2022-05-31 Torne-Kalix älvars vattenförbund, årsmöte i Gällivare, Lempinen

2022-08-24 Gränsöverskridande myndighetsdialog gällande landskapsfrågor, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Lapplands NTM-central, Torneå stad, Haparanda stad, Ahlstrand, Lempinen

2022-08-25 Outokumpu Chrome Ab MKB-projekt, uppföljningsgruppsmöte, Lempinen

2022-09-01 Huvudförhandling gällande Kaunis Iron tillstånd, Pajala, Lempinen

2022-09-20 Mark och miljödomstolens syn på plats, Talga grafitgruva i Vittangi, Lempinen, Ahlstrand

2022-09-27 Finska miljöministeriets kuststrategi-workshop i Helsingfors, Lempinen, Ahlstrand

2022-11-08 Havsområdets naturresursplanering. Bottenvikens områdesmöte i Uleåborg. Metsä-hallitus. Lempinen

2022-11-09->2022-11-10 Publikom 2022, offentliga sektorns kommunikatörer, Stockholm. Ahlstrand

2022-11-11 Webinar, Kuststrategi (Finland) workshop del 2, Ahlstrand

2022-11-22->2022-11-23 Vattenrådsdagarna i Skellefteå, Lempinen, Ahlstrand

2022-11-24 Föreningen Norden i Haparanda, Exempel på gränsöverskridande samarbete och hinder. Hur kan dessa utvecklas? Lempinen

2022-12-21 Kansliet, Kukkolaforsens brobygge-plan, Torneå tekniska chef Markus Kannala samt Haparandas tekniska chef Jimmy Henriksen, Lempinen, Ahlstrand

Gränsälvskommissionens yttranden

Gränsälvskommissionen har under 2022 gett 7 yttranden. Samtliga yttranden finns tillgängliga på Internet-sidan www.fsgk.se på svenska och finska.

2022

[Yttrande om Torneälvens fiskestadga 2022-01-25](#)

–
[Yttrande om Torneälvens fiskestadga, svar till HaVs yttrandebegäran 2022-03-11](#)

[Yttrande om ändringar till en förordning om nät-fiske efter sik 2022-04-22](#)

[Yttrande om en planerad vindkraftpark till hav i Kalix kommun 2022-08-12](#)

[Yttrande om Hannukainen gruvatillstånd 2022-08-31](#)

[Yttrande om ändringsförslag till fiskelagen \(Finland\) 2022-10-14](#)

[Yttrande om MKB angående Halla-havsvindkraft-park 2022-10-21](#)

Gränsälvskommissionens yttranden i sammanfattade versioner

Yttrande gällande Torne älvs fiskestadga – 2022.1.25

Ministeriet föreslår förändringar till håv- och nät-fisket efter sik baserat på forskningsresultaten för att minska dödligheten av vandringsik innan lek. Som förslag anges att sikfisket med kullenät och flytnät skall påbörjas två veckor senare (15 augusti till 14 september). För håvfisket efter sik i fångstplatserna nämnda i bilaga 2 föreslås veckovis fredning en dag i veckan.

Vandringssikens bestånd har under de senaste decennierna försvagats. Dessutom har sikens vandringstid senarelagts och medelstorleken har sjunkit. Gränsälvskommissionen ger sitt stöd till åtgärder både i älvmrådet och i havsområdet som stärker bestånden av Torneälvs vandringssik.

Obligatorisk fångstmärkning och rapportering

Ministeriet föreslår att införa en obligatorisk fångstmärkning och rapportering för laxfisket med kullenät och flytnät i fångstplatserna enligt bilaga 2.

Torne älv och bryggan i Pikisaari i Torneå.

Kommissionen vill lyfta att det kan visa sig vara svårt att få lokalt stöd för obligatorisk fångstmärkning av laxfångster. Detta skulle samtidigt kunna innebära ett stort behov för ökad tillsyn.

Dragfiske i älvmrådet

Ministeriet föreslår att tidpunkten för spinnflugafisket förkortas med tanke på observationerna av laxar som lossnat från kroken i samband med fiskemetoden i fråga.

Gränsälvskommissionen uppmanar ministerierna att göra sådana beslut som minimerar orsakad skada på Torne älvs lax.

Samtidigt lyfter kommissionen att ministerierna skulle tillsammans kunna överväga ett lokalt förbud av blyvikter i gränsälven. Ett sådant beslut kan motiveras med tanke på de giftiga egenskaper bly har för både människor och djur. Det finns även ett initiativ från Europeiska Kemikaliemyndigheten (ECHA) att fasa ut användandet av bly i fisket inom EU under kommande åren (<https://echa.europa.eu/sv/hot-topics/lead-in-shot-bullets-and-fishing-weights>).

Fasta håvningsplatser

Kommissionen föreslår att de fasta håvningsplatserna som finns märkta i lantmäteriets karta skall tolkas som fasta redskap enligt fiskelagen på så sätt att fiske enligt fiskelagens 7§ inte får utövas inom femtio meter från de fasta håvningsplatserna i fråga. Med denna åtgärd kan de traditionella håvningsfiskeplatserna fredas.

Torne älvs fiskestadga, svar till HaVs yttrande-begäran - 2022.3.11

Kommissionen kommenterar att HaV:s förslag gällande havsfisket med fasta redskap är lämpliga och välmotiverade då detta leder till minskad negativ påverkan på Torne älvs lax på sin väg till lek i älven. Samtidigt passar gränsälvskommissionen på att lyfta det fortsatta behovet att skydda Torneälvs havsöring både genom begränsat fiske och minskad hantering.

Kommissionen lyfter att lämpligtvis skulle man kunna begränsa antalet till ett fast redskap per fiskare utan fiskelicens. Detta särskilt med tanke på att på finska sidan gäller begränsningen max 1 fast redskap per fritidsfiskare för andra arter än lax och öring (statsrådets förordning om tillämpning av nationella fiskebestämmelser inom Torneälvens fiskeområde 348/2016 §3).

På finska sidan gäller förbud för fritidsfiske efter lax och öring med storryssa (statsrådets förordning om fiske §13). Kommissionen lyfter att det kan finnas anledning att se över de respektive nationella bestämmelserna för fisket i kustområdet som ingår i den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen. Detta anses viktigt för att se till att möjligheterna till fiske inom det gemensamma området sker rättvist och på lika villkor.

Gällande finska skog- och jordbruksministeriets förslag att ha ett maximimått för håvad sik på 38cm ger kommissionen följande kommentarer: Siken utsätts oundvikligen för stress om den skall mätas och det är något opraktiskt vid fiske med långa håvar.

I den årliga biologiska rådgivningen för fiskeregleringen i Torne älv gjord av SLU i samarbete med LUKE för år 2022 konstateras att "Torneälvens vandringsik uppvisar tydliga tecken på en långsiktigt negativ beståndsutveckling". Samtidigt uttrycker forskarna att "åtgärder som kan påskynda en återhämtning för denna art framstår som angelägna. Utöver en ökande beståndsstorlek bör även en återgång till större medelstorlek och tidigare vandringsid utföra viktiga förvaltningsmål."

I rapporten beskrivs: "Resultat från ett tidigare forskningsprojekt om Torneälvens vandringsik tyder på att en viktig anledning till varför andelen tidigt stigande sik har minskat över tid kan vara att dessa fiskar stannar längre i älven innan leken och därmed i högre grad riskerar att fångas vid älvfiske än senare uppvandrande individer (Palm m.fl. 2019; Broman & Jokikokko 2021). Enligt märkningsstudier inom samma projekt kan vissa år så mycket som 25% av den tidigt stigande siken fångas i älven, vilket kan förväntas resultera i minskad yngelproduktion. Ett så högt fisketryck kan även hindra en återgång till högre medelstorlek och medelålder i beståndet."

Kommissionen lyfter att det är nödvändigt för de som fiskar efter sik att reflektera över vilken framtid som anses önskvärd för Torne älvs vandringsik och vilka åtgärder som det finns beredskap att ge stöd för. Det kan vara nödvändigt med en längre fredningsperiod för att vända den negativa utvecklingen för siken (där hela livscykeln tas i akt, både i hav och älv).

Kommissionen lyfter till ministerierna att man skulle kunna bilda en arbetsgrupp specifikt för att se över nödvändiga förvaltningsåtgärder för Torne älvs vandringsik. Arbetsgruppen behöver lämpligtvis samarbeta med håvfiskerättsägare och lokala fisketurismen för att få en nödvändig lokal förankring. Eventuellt kan ett uppvisningsfiske i turistiska ändamål tillåtas under vissa tider då fångsten kan tas tillvara och halstras på traditionellt vis.

Sikbeståndens framtid är naturligtvis en extra viktig fråga med tanke på initiativet att få med håvfisket till UNESCOs lista över immateriella kulturarv. I samband med ansökan bör man se över att sikfisket är långsiktigt hållbart.

Yttrande gällande ändringar till förordning för nätfiske efter sik - 2022.4.22

Syftet med förslaget till ändring av förordningen om fiske är att förbättra tillståndet för de bestånd av vandringsik som klassificerats som starkt ho-

tade samt för andra sikbestånd i havet. Enligt ministeriets promemoria anses den oroväckande förändringen när det gäller sikens minskade storlek bero på det långvariga kraftigt selektiva nätfisket till havs. Det är tydligt att mest verksamma resultat kan uppnås via förändringar i havsfisket. Gränsälvskommisionen anser att ministeriets åtgärdsförslag att öka maskstorleken är ett steg i rätt riktning men är otillräckligt för att stärka bestånden av Torne älvs vandringslik. Kommissionen lyfter att sikfisket i Torne älv begränsades avsevärt i ändringarna till fiskestadgan.

Kommissionen anser att det vore motiverat med starkare åtgärder särskilt i havsfisket för att förbättra tillståndet hos bestånden av Torne älvs vandringslik. Samtidigt skulle åtgärderna kunna bidra till ett minskat fisketryck på den hotade havsöringen.

Torneälvs vandringslik är en gemensam resurs mellan Finland och Sverige som utnyttjas både via fisket i älven och fisket i Östersjön. Fisket i gränsälven regleras via Torne älvs fiskestadga och fisket till havs via nationella bestämmelser.

Gränsälvskommisionen föreslår att Finland och Sverige behöver i reglering av havsfisket ha ett gemensamt mål: förbättra tillståndet för Torne älvs vandringslik, vilket skulle kräva samarbete mellan grannländerna.

Yttrande gällande planerad vindkraftpark till havs i Kalix kommun 2022-08-12

WPD Offshore Sweden AB planerar att bygga en vindkraftpark till havs i Kalix kommun som innefattar 70–120 vindkraftverk med totalhöjd maximalt 350m.

Placeringen för vindkraftparken befinner sig utanför den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsens geografiska tillämpningsområde. Kommissionen påpekar att denne bör räknas som sakägare i frågan då det kan uppstå effekter av verksamheten som berör frågor inom dess intresseområden enligt gränsälvsöverenskommelsen (Prop. 2009/10:212).

Finsk-svenska gränsälvskommisionen noterar att Torne älvs vandringslik kan potentiellt ha lekvandringstrut genom det planerade projektområdet. Torne älvs vandringslik är en gemensam resurs för både för Sverige och Finland då den vandrar till lek i gränsälven. Detsamma gäller Torne älvs hotade havsöring. Det är även värt att nämna i sammanhanget att Torne älvs lik räknas i Sverige som Natura-2000 art och har stor betydelse

för såväl gränsälvsområdet som hela Östersjön.

Kommissionen lyfter att det kan vara svårt att förutse möjliga risker för vandringsfiskerna p.g.a. begränsad erfarenhet av havsbaserad vindkraft, vilket motiverar behovet att tydligt undersöka och minimera påverkan. Samtidigt lyfter kommissionen att i ett tidigt skede vore det lämpligt att agera i samarbete även med finska ansvariga myndigheter och forskningsinstitut (T.ex. finska naturresursinstitutet LUKE). Detta är särskilt viktigt då eventuella orsakade skador på Torne älvs vandringslik essentiellt kan ses som gränsöverskridande påverkan.

Kommissionen noterar att det har identifierats behovet att hålla ett internationellt samråd med Finland enligt Esbo-konventionens principer. Värt att nämna i detta sammanhanget är den finska nationalparken "Perämeren kansallispuisto" som kan komma att påverkas i termer av landskap, exempelvis sett från ön Selkä-Sarvi.

Yttrande gällande tillstånd för Hannukainen järngruva - 2022.8.31

Finsk-svenska gränsälvskommisionen har i tidigare skeden gett följande yttranden kopplade till Hannukainen järngruva:

[Järnmalmgruvan Hannukainen MKB 2011-04-26](#)

[Yttrande om Northlands Hannukainen gruva MKB 2013-11-25](#)

[Yttrande om gruvdistriktsansökan till Tukes 2014-02-07](#)

[Yttrande om Hannukainen gruva bearbetningskoncession i Kolari kommun 2016-06-01](#)

[Yttrande om förslag till Hannukainen gruvområde delgeneralplan i Kolari kommun 2017-03-28](#)

[Yttrande om Rautuvaara och Hannukainen gruvindustriområdets delgeneralplan 2018-05-25](#)

[Yttrande om Hannukainen gruva tillståndsansökan enligt miljö- och vattenlagen 2019-02-22](#)

Utöver det som har framförts i yttrandena konstaterar gränsälvskommisionen följande:

I ansökan framkommer att det skall användas flotationskemikalier, s.k. xantater i anrikningsprocessen (ca 3705t/år). Kemikalierna i fråga är känt giftiga för vattenlevande organismer även i små

koncentrationer. I kallt klimat sönderfaller xantaterna långsammare, vilket kräver långa lagringstider och således stora klarningsdammar. I tillståndsansökan förblir det oklart hur nedbrytning av xantaterna har bedömts och hur kemikalierna i fråga skall hanteras, vilket försvårar bedömning av riskerna.

Kommissionen betonar att samtidigt planerar Kaunis Iron en expansion av gruvverksamheten i Pajala, som skulle innebära användandet av betydliga mängder xantater. Sett ur ett helhetsperspektiv kan de sammanlagda mängderna xantater utgöra en potentiell risk för Torne- och Muonio älvars fiskbestånd och dess ekosystem.

I ansökans sammanfattning konstateras: "Åkäsjokis vattendrag är et väldigt betydelsefullt reproduktionsområde för hotade havsöringen. Projektet har skadlig påverkan på närliggande vattendrag till gruvan och Muonio älv i form av belastning på vattenstatusen, minskat flöde samt förluster eller försvagning av havsöringens förökningsområden."

I sammanfattningen konstateras även att den negativa påverkan skulle kunna kompenseras med årliga fiskevårdsavgifter.

Den bedömda livslängden för gruvan är 20 år. Gränsälvscommissionen lyfter med försiktighetsprincipen som stöd vikten att bevara livsförutsättningarna för Torne älvs havsöring. Kommissionen konstaterar att säkrandet av fiskens livsförutsättningar är viktigt så att bestånden är livskraftiga även under kommande generationers livstid. Således behöver de samhällsekonomiska nyttorna noggrant vägas mot möjliga förluster eller andra skador mot fiskbestånden

Kommissionen konstaterar att det är oklart om det är möjligt att kompensera för skadlig påverkan mot Torne älvs hotade havsöring med hjälp av fiskevårdsavgifter. Kommissionen lyfter även betydelsen av Torne älvs lax både lokalt i gränsälvsområdet och den bredare betydelsen som sträcker sig till Östersjöns huvudbassäng. Bevarandet av bägge vandringsfiskarternas livskraft har ett intrinsiskt värde i sig.

Yttrande gällande ändringsförslag till fiskelagen i Finland 2022.10.14

Jord- och skogsbruksministeriet begär ett yttrande av Finsk-svenska gränsälvscommissionen gällande regeringens förslag till lag för att ändra fiskelagen.

Till fiskelagen föreslås regleringar som skulle förplikta rapportering av fångster i fritidsfisket. Målsättningen är att få bättre information om fritidsfisket till beslutsfattare samt att säkerställa tillräcklig och kvalitativ information för förvaltning och vård av fiskbestånden.

I syftet för finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen konstateras att särskild vikt ska fästas vid skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden (2010:897, Art. 2.2d).

Den befintliga fångstrapporteringsplattformen lohitilasto.fi har sedan 2019 samlat laxfångstdata från gränsälvarna. Systemet i fråga har lyckats att samla in fångstdata av endast en bråkdel av fritidsfiskets fångster, vilket troligtvis beror på att rapporteringen sker på frivillig basis.

Gränsälvscommissionen anser att fångstrapporteringskyldighet är ändamålsenligt.

Bättre fångststatistik bidrar till en bättre förvaltning av fiskbestånden i Torne älv.

I förslaget är det fråga om finsk nationell fiskelagstiftning. När det gäller Torne-, Muonio- och Känkämaeno älvar är det viktigt att uppmärksamma faktumet att dessa är gränsälvar. Det konstateras i bifogat remissmaterial att svenska myndigheter har särskilt informerats gällande proceduren för Torne älv. Det förblir dock oklart ifall Sverige skall delaktigas i beredning av frågan.

Kommissionen lyfter att en sådan situation där det tillämpas fångstrapporteringskyldighet endast på finska sidan inte vore likvärdigt över gränsen. Med detta i åtanke lyfter kommissionen behovet av samarbete sinsemellan staterna. Ifall grannstaterna Finland och Sverige kan tillsammans komma överens om en skyldighet för fångstrapportering för fritidsfisket i gränsälvarna skulle det ge bättre förutsättningar att få regionalt stöd.

Sveriges regering har via ett kommitédirektiv påbörjat en utredning för att se över fiskelagen (Dir.2022:92, En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk). Syftet är att bl.a. utreda under vilka förutsättningar som krav på rapportering av fångst skall gälla för andra än yrkesfiskare. Enligt tidtabellen för utredningen skall resultaten presenteras 29 november 2024.

Kommissionen föreslår att avtalsparterna diskuterar frågan om fångstrapporteringsplikt för

fritidsfisket i Torne älv, t.ex. i samband med de årliga fiskestadga-förhandlingarna. Finland skulle kunna genom sitt exempel uppmuntra även Sve-

rige att ta i bruk en fångstrapporteringsplikt som i sin tur skulle ge bättre kunskap och förutsättningar för ett hållbart nyttjande av fiskbestånden.

Yttrande gällande MKB för vindkraftpark till havs nära Uleåborg 2022.10.21

OX2 Finland Oy planerar att bygga en vindkraftpark i havsområdet utanför Uleåborg. Det är fråga om ca 160 vindkraftverk med max höjd på 270-350m. Placeringen av vindkraftparken är utanför det geografiska tillämpningsområdet för den finsk-svenska gränsälvsoverenskommelsen.

Syn på plats i Vittangi, arrangerat av Mark- och miljödomstolen i Vittangi samlade ihop myndigheter, media och allmänheten ut i fält.

Gränsälvskommissionen konstaterar ändå att även kommissionen är sakägare, då verksamheten kan ha sådana verkningar som är relaterade till ämnesområdena som innefattas av gränsälvsoverenskommelsen (210:897).

Finsk-svenska gränsälvskommissionen uppmärksammar att Torne älvs lax och vandringslax kan möjligtvis vandra till lek genom det planerade projektområden. Det är även nödvändigt i detta sammanhang att nämna, Torne älvs lax räknas i Sverige som en Natura-2000 art och den har stor betydelse för både gränsälvsområdet samt för hela Östersjön.

Gällande kunskapsbehoven för vindkraftsbygget hänvisar kommissionen till Finska Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets yttrande (RKTL561/401/2013) gällande påverkan på fiskbestånden utav planerade havsbaserade vindkraftsparken i Røyttä. I yttrandet konstaterade forskningsinstitutet (nuvarande Naturresursinstitutet) följande:

”bygget av vindkraft till planområdet är en risk för hotade vandringsfiskbestånd. Det är inte möjligt att bedöma helhetsrisken pga. bristfällig kunskap utan nödvändiga undersökningar gällande fiskeripåverkan av vindkraftsområdena. Utan dessa undersökningar bör man agera enligt försiktighetsprincipen och förhålla sig till planerna kritiskt särskilt då de gäller hotade och omätbart värdefulla fiskbestånd.”

Forskningsinstitutet nämnde även möjlig påverkan av havskabelrutterna på fiskbestånden:

”Trots att vindkraftsområdet lokaliseras ut till havs är de beroende av elöverföring till land. I litteraturen finns hänvisningar till att vissa fiskarter reagerar t.ex. på elektromagnetiska fält från kablar.”

I en nyare rapport sammanställd av Naturvårdsverket gällande effekter av havsbaserad vindkraft på marint liv nämns att lax troligtvis kan detektera magnetfält från sjökablar, men kunskapen om detta är mycket svagt belagd (Bergström et.al. 2022. Effekter av havsbaserad vindkraft på marint liv. Rapport 7049).

Kommissionen lyfter att det kan vara svårt att i förväg bedöma möjliga risker för vandringsfiskbestånden pga. fortfarande begränsad erfarenhet av havsbaserad vindkraft i norra delarna av Bottenviken eller i motsvarande förhållanden. Med detta i åtanke är det nödvändigt att grundligt undersöka saken och söka minimera påverkan. Det är även viktigt att utreda möjlig synergistisk påverkan från befintliga eller planerade vindkraftsprojekt till havs.

Samtidigt föreslår kommissionen att det vore ändamålsenligt att i ett tidigt skede agera i samarbete även med svenska myndigheter och forskningsinstitut (t.ex. SLU, Sveriges lantbruksuniversitet). Detta är särskilt viktigt eftersom möjliga negativa konsekvenser för Torne älvs vandringsfiskbestånd kan i praktiken anses vara gränsöverskridande påverkan.

Information och pressmeddelanden

Pressemeddelande 2022-03-04 FINSK-SVENSKA GRÄNSÄLVSKOMMISSIONEN GER BIDRAG TILL FEM PROJEKT

Finsk-svenska Gränsälvskommissionen beviljar bidrag till fem olika projekt enligt ansökningar som kommit in. I år fick kommissionen totalt 11 ansökningar från båda sidor av älven. Antalet sökande var samma som året innan. Ansökningstiden tog slut den 1 februari 2022.

Kommissionen beslöt att gränsälvsbidraget 10 000 euro/100 000 kronor fördelas enligt följande:

4500 EURO Jonna Palovaara, förskoleelever på bägge sidorna av Torne älvadal informeras om meänkieli med hjälp av en barnbok. Palovaara donerar Plyppi-peikko (Plupp-trollet) boken till elever och samtidigt besöker skolorna och berättar om meänkieli. Som syfte är att ge stöd till att lära sig läsa samt uppmuntra använda sitt eget språk (meänkieli) eller dialekt.

20 000 SEK Tornedalsteater "Den lycklige laxen" Musikteaterföreställning som innehåller historia från älvdalen. Föreställningen visas i anslutning till Pajala Marknad den 2 juli samt i några dagar till i juli. Syftet är att göra teatern till tradition. I projektet deltar professionella och en stor del teaterintresserade från Pajala och omnejd.

15 000 SEK till Kangos PRO-förening, miljöprojekt där plockas skräp ut efter Lainioälven.

Pensionärerna organiserar skräpinsamlingen i en sträcka på ca 6 mil. Som syfte är att skapa en ren strandmiljö för fåglar och andra djur som vistas i vårt område men även ha en bättre havsmiljö. Projektet börjar i början på juni med belastade fiskesträckorna. Samtidigt som Kangos PRO förening gör nytta för miljön så får alla motion.

1000 EURO Finlands fiskebibliotek förening för arkivering Torneälvens (Leustojärvi) fiskeodlingsanstaltens material i fiskebiblioteket. Verksam-

heten har som mål att ordna material och ta fram fiskematerial. Målgruppen är speciellt alla som är intresserade av Torneälvens lax och dess räddning. Att ta fram kunskapen till allas nytta.

10 000 SEK Sven Keskitalo Kulturdagar med musikföreställningar i Korpikylä, Karungi och Kukkolä. Korpikylä hembygdsförening står för arrangemang och organiserar sång- och spelutbildning i byorna den 22-24 juli 2022.

Gränsälvskommissionen fick även ansökningar rörande olika vattenrelaterade projekt, inklusive rensning av flottningsrester. De beviljades inget bidrag. Orsaken är att en del av dessa skulle kräva en ordentlig plan och NTM-centralens eller Länsstyrelsens prövning om tillståndspliktighet. De sökande har fått information hur de kan gå vidare.

Gränsälvsbidragets bakgrund

Gränsälvskommissionens bidrag kan sökas för att anordna och utveckla verksamheter eller evenemang som har anknytning till gränsområdets vatten, natur, miljö, Tornedalens och gränsområdets kulturtradition, fisketradition eller till en annan verksamhet i Tornedalen.

Kommissionen har beviljat bidrag från och med år 2016.

Sökanden kan vara enskilda personer, föreningar eller organisationer. Bidraget betalas ut retroaktivt enligt verifierade kostnader.

Pressmeddelande 2022-10-05 FINSK-SVENSKA GRÄNSÄLVSKOMMISSIONENS LEDAMÖTER HAR UTNÄMNTS

Regeringskansliet i Sverige och Statsrådet i Finland har 29 september utnämnt ledamöter och suppleanter till Finsk-svenska gränsälvskommissionen för perioden 2022.10.01 – 2025.09.30.

Musikalen "Den lycklige laxen" fick gränsälvsbidrag av kommissionen.

Sverige

Ledamöter

Bengt Niska, Pajala
Birgitta Isaksson, Kiruna

Suppleanter

Brynolf Tjärner, Övertorneå
Birgit Niva, Haparanda (NY)

Finland

Ledamöter

Elli-Maria Kultima, Enontekis
Kalervo Aska, Pello

Suppleanter

Matti Myllykangas, Muonio
Aino Hyöppinen, Tornio

Dessutom utnämndes fiskebiologen Andreas Broman från Länsstyrelsen i Norrbottens län samt fil. dr Maare Marttila från Lapplands NTM-central till ordinarie sakkunniga i kommissionen. Samtliga hittills nämnda ledamöter, personliga suppleanter samt ordinarie sakkunniga har mandatperioden 2022.10.01 – 2025.09.30 i gränsälvskommissionen.

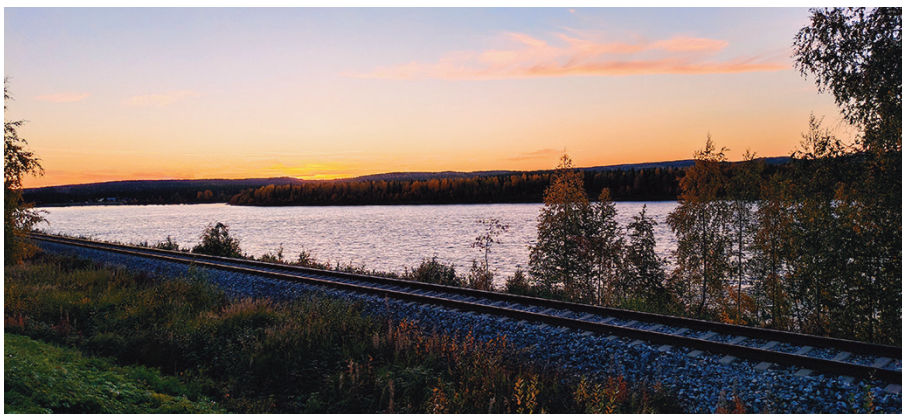
Lapplands NTM-centrals ledare för ansvarsområde miljö och naturresurser Timo Jokelainen är under 2022 gränsälvskommissionens ordförande och tidigare länsrådet på Länsstyrelsen i Norrbotten Johan Antti är vice-ordförande. Ordföranden och deras respektive suppleanter har något avvikande mandatperioder från de andra ledamöterna.

Finsk-svenska gränsälvskommissionen fr.o.m. 2022.10.01:

Timo Jokelainen, ordförande 2022, suppleant Pekka Ränkä
Elli-Maria Kultima, suppleant Matti Myllykangas
Kalervo Aska, suppleant Aino Hyöppinen
Johan Antti, vice-ordförande 2022, suppleant Eva Sundin
Birgitta Isaksson, suppleant Birgit Niva
Bengt Niska, suppleant Brynolf Tjärner

Kommissionen informerar om sin verksamhet huvudsakligen digitalt: på sin hemsida www.fsgk.se, Twitter @Tornionjoki och via e-post. Media får kommissionens yttranden och kommissionens dagordningar via e-post. Protokoll från kommissionens möten publiceras på hemsidan efter att de blivit godkända.

När det gäller annonsering, så år 2022 annonserade kommissionen om gränsälvsbidragets sökningstider i Tornedalens lokala och regionala medier.

I Ylitornio får järnvägen plats i landskapet. Vid sidan rinner Torne älv.

Uppföljning av gränsälvskommissionens uppdrag i media 2022

Under år 2022 har det särskilt i Norrbottens media skrivits publicerats många artiklar gällande Kainis Irons järngruva då frågan om gruvtillståndet var aktuellt. Även på finska sidan följdes frågan. Mark- och miljödomstolen i Umeå gav tillstånd för utökning av gruvan i början av December. Det skrevs om Torneälvs laxsommars särskilt på finska sidan och det vandrade upp bra med lax enligt räknaren i Kattilakoski. Medelstorleken av laxfångster var större än vanligtvis.

Det skrevs i media om kommissionens gränsälvsbidrag i några artiklar samt om kommissionens

yttranden, särskilt på finska sidan. Planerna att bygga vindkraft i Tornedalen och i havsområdet ledde till nyhetsartiklar och insändare. Gällande planerade havsbaserad vindkraft yttrade sig även kommissionen bl.a. med tanke på påverkan på vandringsfisken.

Följande lista är inte heltäckande eftersom det kan fattas nyheter som kansliet inte har uppmärksammat. Rubrikerna är på ursprungsspråket och har inte översatts. Haparandabladet publicerar ofta översättningen till finska antingen i samma eller kommande tidning.

Mediauppföljning 2022

Januari

2022.01.07 Haparandabladet, Underkänner Kaunis Irons miljöbeskrivning (avser det finska miljöministeriet)

2022.01.11 Norrländska Socialdemokraten(NSD), Prövningstillståndet för Kaunis Iron försenas igen

2022.01.11 Haparandabladet, Kammarkollegiet tar tillbaka överklagan om Kaunis

2022.01.12 NSD, Nervös väntan inför gruvans ödesdom

2022.01.13 NSD, Besked: Kaunis Iron kan slippa miljonsmäll

2022.01.14 Lapin Kansa, Dagens industri: Kaunis Ironin tuotantoa on rajoitettava

2022.01.14 NSD, ledare, Pajalas kännetecken idag är leendet

2022.01.14 NSD, nyhet, Gruvdriften i Pajala kan fortsätta efter domen

2022.01.14 Haparandabladet, ledare, En fet käftsmäll för Naturvårdsverket

2022.01.14 Haparandabladet, Kaunis Iron kan fortsätta med gruvdriften

2022.01.18 NSD, Därför fick Kaunis Iron grönt ljus av domstolen

2022.01.19 NSD, Landshövdingen om gruvan: "Då kör vi"

2022.01.21 NSD, Fiskare misstänks ha brutit mot lagen

2022.01.21 Lapin Kansa, Kemijoki oy hakee lupaa modernille kalauomalle

2022.01.23 SVT, Infekterad strid om gruvor i Norrbotten - länsråd får gå

2022.01.25 Haparandabladet, Ny plan för översvämningsrisk

2022.01.25 Haparandabladet, Pålarna ska bort innan våren (i "gropen" mellan Torneå och Haparanda)

2022.01.25 Haparandabladet, insändare av Hans Andersson: Naturvårdsverket och Länsstyrelsen måste vidga vyerna om gruvorna

2022.01.25 NSD, Eniga politiker vill se över miljöprövning

2022.01.26 NSD, Sesaröprofilen åtalad för brott mot fiskelagen

2022.01.26 Lapin Kansa, Rajajokikomissio: Lohien merkintäpakko edellyttäisi merkittävää valvonnan lisäämistä (nyhet enligt kommissionens yttrande)

2022.01.28 Haparandabladet, Granskar hantering av Kaunis (Norrbottens handelskammare håller ett webinarium)

Februari

2022.02.01 Haparandabladet, Föreslår ändrade fiskeregler

2022.02.01 Haparandabladet, Komission lausunto kalastusäntöä koskeviin neuvotteluihin, uutinen komission lausunnon perusteella

2022.02.01 Haparandabladet, insändare av Karin Fällman Lillqvist Skogssällskapet och Ahns von Essen Svensk Våtmarksfond, Fler våtmarker behövs för rikare skogar i Norrbotten

2022.02.03 Lapin Kansa, yleisönosastokirjoitus Markku Vaaraniemi, Meän arkipäivä voi olla luksusta vierailijoille

2022.02.03 Yleisradio (YLE), Haaparannan ja Tornion pohjoiselle tulvapenkereelle haetaan korottamislupaa

2022.02.03, Yle, Radiodokumentti Kemijoen lohen surmasta ja luontoelokuvatrilogia palkittiin tiedeviestinnästä -vuoden tiedetoimittaja on Ilpo Salonen (uutinen radiodokumentin palkitsemisesta)

2022.02.03 NSD, Älvräddarna överklagar

2022.02.03 meänTornionlaakso, Kansallispuisto on yhä useammin matkan tärkein syy

2022.02.04 Sverigesradio, Naturvårdsverket överklagar inte mark- och miljödomstolens beslut

2022.02.04 Haparandabladet, insändare ProSik förening: Håvningskulturen kan bli ett världsarv

2022.02.05 NSD, Naturvårdsverket överklagar inte. Naturvårdsverket överklagar inte Mark och miljödomstolens dom kring dagens gruvverksamhet i Pajala

2022.02.09 Lapin Kansa, Jokivarren kalastajat veivät lohiregaalin oikeuteen

2022.02.09 Lapin Kansa, Lapissa kunnostetaan ensi kesänä lintuvesiä ja kosteikkoja

2022.02.10 meänTornionlaakso, Kainuunkylän saaria kunnostetaan kiireellisenä

2022.02.11 Haparandabladet, Kammarkollegiet tar tillbaka överklagan om Kaunis

2022.02.11 Haparandabladet, Innala frias från åtal om fiskebrott

2022.02.12 NSD, Överklagan av gruvdom tas tillbaka. (Kammarkollegiet)

2022.02.22 Lapin Kansa, Yksi heitto vei käräjille. Käynnissä on yhden kalastajan taistelu Tornionlaakson sukujen kalastusoikeudesta

Mars

2022.03.05 NSD, Kaunis Irons tillståndsprövning försenas igen
2022.03.05 NSD Debatt av Anders Sundström och Klas Dagertun: Lögner om gruvor förbiser en miljard i samhällsnytta
2022.03.09 Lounais-Lappi, Rajajokikomissio jakoi 10 000 euroa (enligt kommissionens pressmeddelande om gränsälvbidraget)
2022.03.14 Lapin Kansa, Rajajokikomissio: kalastajien ja asiantuntijoiden syytä pohtia Tornionjoen vaellussiian kohtaloa ja tarpeita pidemmälle rauhoitukselle (enligt kommissionens yttrande)

April

2022.04.06 Dagens Nyheter, Regeringen lät Kallak-ansvarig länschef gå -ministern krävs på svar
2022.04.08 Lapin Kansa, Tornionjoen lohisaalis toiseksi suurin vuosikymmeniin - myös nousulohimäärät lähellä huippuvuosien lukemia
2022.04.08, NSD, Incitament för vindkraft kan snabbt blåsa bort
2022.04.09 NSD Planen: Jättesatsning på vindkraft Underrubrik: Vi vet inte hur vindkraftsparken skulle påverka fiskets möjligheter
2022.04.11 Maaseudun Tulevaisuus, Tornionjoen kasvanut lohikanta houkutti runsaasti kalastajia
2022.04.14 Maaseudun Tulevaisuus, Tornionjoella runsas lohen kutuvaellus
2022.04.21 meänTornionlaakso, Väylän lohikanta voi edelleen hyvin, taimenen tilanne parantunut
2022.04.21 meänTornionlaakso, Luvattomasta lohenkalastuksesta 72 euron sakot ja liki 19000 euron oikeuskulut
2022.04.27 meänTornionlaakso, Uhanalainen taimen voi päästä vielä kutemaan Tengeliönjokeen
2022.04.27 meänTornionlaakso, Lakiesitys: Kaivostoiminta ei saa haitata muita elinkeinoja
2022.04.29 Lapin Kansa, yleisönosasto Risto Leinonen ja Jari Tervahauta: Siian kalastusrajoitukset peruttava

Maj

2022.05.05 Lapin Kansa, Saamelaiskäräjät vaatii kyttyrälohen määrittämistä vieraslajiksi
2022.05.05 Lapin Kansa, Pohjoisen luontokohteisiin yksityistä rahoitusta tarjolla
2022.05.17 Haparandabladet, Normal islossning trots proppar
2022.05.20 Lapin Kansa, Tornio voisi olla maan isoin tuulivoimakunta. Kaupungin pohjoisrajalle on vireillä kaavat yli sadalle voimalalle
2022.05.20 Lapin Kansa, yleisönosastokirjoitus Jouko Lampela: Rysä paras kyttyrälohelle
2022.05.30 Lapin Kansa, Kevättulvasta ennustetaan keskimääräistä
2022.05.31 Lapin Kansa, insändare av Kalle Kauppila: Mistä Tornion tunnistaa rajakaupungiksi?
2022.05.31 Haparandabladet, Planerar vindkraft mitt emot Pello och Juoksengi

Juni

2022.06.01 Lapin Kansa, Tenojoelle täyskielto kalastukseen
2022.06.01 Lapin Kansa, Lapin pohjavesialueilla tehdään maastotutkimuksia
2022.06.02 Lapin Kansa, Kolumn av Risto Pyykkö Luonnonihme silmiemme alla (Lohen menestystarina Tornionjokilaaksossa. toim.huom.)
2022.06.02 Lapin Kansa, Tornionjoen tulva on korkeimmillaan lähipäivinä
2022.06.03 Haparandabladet, Laxfisket i älven är igång
2022.06.03 Haparandabladet, Uusia grafiittesiintymiä Vittangissa
2022.06.07 Haparandabladet, Tornioon suunnitellaan uutta tuulivoimapuistoa
2022.06.08 Maaseudun tulevaisuus, Tenojoen lohenkalastuskielto astunee voimaan 10. kesäkuuta
2022.06.11 Lapin Kansa, kulttuuriartikkeli, Tornionlaaksoa vartioi kaksi vaaraa. Ylitornion Aavasaksa ja Ruotsin Luppioberget ovat molemmat pysähdyksen arvoisia
2022.06.14 Haparandabladet, Veteraner håller rent efter älven (kommissionen beviljade gränsälvbidrag till detta)
2022.06.17 Maaseudun Tulevaisuus, "Pitäisi ilmeisesti herätellä kuolleista" -Lainhuudon virhe kuohuttaa Kukkolan koskella
2022.06.23 meänTornionlaakso, Lohestus käy kiivaana Tornionjoella
2022.06.23 Lapin Kansa, Ei lupausta lohijoesta (fråga om Kemiälv red.tillägg)
2022.06.27 Lapin Kansa, Lohet erehtyivät joesta. Geneettinen selvitys osoittaa, että Kemijoen alaosan villit lohet olivat lähes poikkeuksetta Tornionjoessa syntyneitä
2022.06.28 Lapin Kansa, Insändare av Kari Alaniska, Luontosuhde horjuu Väylällä

2022.06.30 Lapin Kansa, Vittangin grafiittikaivoksen lupahakemuksessa ongelmia -Tornionjoen vedenlaatu ei saa huonontua

Juli

2022.07.01 Lapin Kansa, första sidan Tornionjoki Ruotsissa puntti lentää, Suomessa ranta hiljeni
2022.07.01 Lapin Kansa, nyhet, Yksi joki, kahdet säännöt
2022.07.01 NSD Huvudförhandling för Kaunis Iron i höst
2022.07.05 Haparandabladet, Laxfisket stoppat trots att kvoten inte har fyllts
2022.07.14 meänTornionlaakso, Nunasvaarasta halutaan kaivaa grafiittia
2022.07.17 Maaseudun Tulevaisuus, Insändare av Eero Yliniemi: Kaksi laintulkintaa kalastusoikeuksista
2022.07.20 Kotikulmilla, Nousulohia normaali määrä – ihovaurioisia lohia jälleen liikkeellä
2022.07.20 Lounais-Lappi, Nousulohia odotettu määrä
2022.07.22 Haparandabladet, Beslagtog förbjudna laxnät i gränsälven
2022.07.22 Haparandabladet, Kielletyt lohiverkot takavarikoitiin
2022.07.22 Haparandabladet, Lohia on noussut kudulle odotusten mukaisesti
2022.07.26 Haparandabladet, Antalet uppvandrande laxar som väntat

Augusti

2022.08.05 YLE, Tämä kesä on ollut jättilohien aikaa - jokeen on noussut 40 vuoden seurantahistorian suurimmat lohet
2022.08.09 Haparandabladet, Fler laxar i Torne älv än 2018
2022.08.12 NSD, MP vill sätta stopp för storskaligt fiske
2022.08.12 Maaseudun tulevaisuus, Ruokahävikin päätyminen Itämereen jatkuu yhä
2022.08.16, NSD, debatt, insändare av styrelseordförande Per-Erik Lindvall och VD Talga AB Martin Phillips: Vittangigrafit viktigt bidrag i arbetet med klimathotet
2022.08.20 Lapin Kansa, Ristiriidat luonnonvarojen käytöstä luovat erimielisyyksiä
2022.08.23 Lapin Kansa, Pelätty kyttyrälohi leviää pian Itämerellekin
2022.08.24 Kotikulmilla, Kulttuuria molemmin puolin Väylää. Tornionlaakson kulttuurimatkaillen tuotteistamista ja tulevaisuutta pohditaan yhdessä.
2022.08.26 Lapin Kansa, Tornionjoen vesi harvinaisen lämmintä
2022.08.27 Lapin Kansa, Isot kalat nostivat Tornionjoen lohikesän arvoa. Lohennousu oli keskinkertainen mutta kalojen paino huippuluokkaa
2022.08.29 NSD, Maratonförhandlingen om gruvan rullar vidare
2022.08.29 Sverigesradio, meänraatio, Eri mielipiteitä Kaunis kruuan miljöluvasta

September

2022.09.06 Sverigesradio, Meänraatio, Kaunis Iron selvitti oikeuella kuinka het estää pölymääriä
2022.09.07 NSD, föreningsliv: Resan till Tornedalen som gav både utsikt och insikt
2022.09.08 meänTornionlaakso, insändare Eija Koivumaa: Suomen kansallismaisen tulevaisuus
2022.09.08 meänTornionlaakso, personporträtt Seppo Rätty i Pello, Ihmisen ja lohen puolustajana
2022.09.08 meänTornionlaakso, Lohikauden komea päätöskala
2022.09.08 meänTornionlaakso, Kalamääriä on vaikeaa ennustaa
2022.09.15 meänTornionlaakso, Väylänvarren eskarit saavat Plypit (kommissionen gav gränsälvbidrag till detta projekt)
2022.09.16 Haparandabladet, Miljötillståndet gäller (Kaunis Iron)
2022.09.16 NSD, Professorn om gruvans öde: "Komplicerat"
2022.09.20 Haparandabladet, Skänkte Plupp-böcker till 600 förskoleelever (gränsälvskommissionens bidrag nämndes)
2022.09.21 YLE, Tornionjokilaaksossa alkaa Euroopan suurin vesistön ennallistaminen -seitsemän vuoden aikana vapautetaan 3000 km kalojen vaellusreittejä (om TRIWA-projekt)
2022.09.21 Sverigesradio, Det kan bli mer lax i Torneälven när EU miljonsatsar på restaurering
2022.09.22 Lapin Kansa, Tornionjokilaaksossa ennallistetaan vesiluontoa. TRIWA Life.
2022.09.22 Lapin Kansa, Tornionlaakson esikoululaisille lahjoitettiin meänkielinen lastenkirja (komission rajajokiavustus mainittu)
2022.09.22 NSD, Miljonprojekt för bättre vattenmiljö (TRIWA Life)
2022.09.23 Lapin Kansa, Kalastuslakiin velvoite saaliin ilmoittamisesta
2022.09.23 Maaseudun Tulevaisuus, Kalastajille saaliin ilmoitusvelvollisuus

2022.09.23 Haparandabladet, Lahjotti Plyppi-kirjoja 600 esikoulukläpile
(Jonna Palovaara, gränsälvsbidraget)
2022.09.27 Haparandabladet, Suuri vesiluonnon ennallistamishanke (TRIWA Life)
2022.09.28 meänTornionlaakso, Miksi Väylään nousi tänä vuonna isompaa lohta?
2022.09.28 meänTornionlaakso, Kalojen vapautus tulee olla oikeanlaista
2022.09.28 NSD, insändare Tommy E.Eriksson: Hur ser deras engagemang ut?
(hänvisning till Gränsälvscommissionens yttrande om havsbaserad vindkraft utanför Kalix)

Oktober

2022.10.06 meänTornionlaakso, Väylä ja sen varsi virkeämmäksi seitsemän vuoden yhteisellä pon-
nistuksella (TRIWA Life)
2022.10.06 meänTornionlaakso, Jokiseura on huolissaan Väylästä
2022.10.20 meänTornionlaakso, Kalervo Aska jatkaa rajajokikomissiossa
(notis gjord enligt kommissionens pressmeddelande)
2022.10.27 YLE Lappi, Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio: Oulun merituulivoima voi olla riski
Tornionjoen vaelluskaloille

November

2022.11.15 Haparandabladet, Sportfisket väntas öka i Torne älv
2022.11.15 Haparandabladet, Tornedalen offrades -lokala politiker höll tyst
2022.11.15 Lapin Kansa, Tornionjoella lohenpoikasten tiheydet jäivät huippuvuosista
2022.11.29 Haparandabladet, Pajalas framtid avgörs på torsdag eftermiddag (gruvabeslut)

December

2022.12.01 NSD, Frågorna som avgör gruvans framtida öde
2022.12.02 Haparandabladet, Glädjetårar efter domen
2022.12.02 NSD, Glädjescener när gruvan fick ja till en fortsättning
2022.12.02 NSD, Professor: Väntat att de skulle få tillstånd
2022.12.02 NSD, Framtidsstro i Pajala efter beskedet från domstolen
2022.12.02 Lapin Kansa, Pajalan kaivos sai laajennusluvan
2022.12.03 NSD, Sameby kritisk efter klartecken till gruva
2022.12.03 NSD, Fortsatt folkligt stöd för gruvan
2022.12.03 Lapin Kansa, etusivu, Pajalan kaivokselle tiukat ympäristöehdot
2022.12.03 Lapin Kansa, Pajalan kaivosvesien riskit Tornionjoelle jäävät nyt kaivoyhtiön lupaamien
puhdistusprosessien varaan. Kaivosyhtiölle 60 yksityiskohtaista lupaehtoa
2022.12.06 Haparandabladet, ledare, Pajala en del av Europas framtid
2022.12.06 Haparandabladet, suomennos pääkirjoituksesta Pajala osa Euroopan tulevaisuutta
2022.12.06 Haparandabladet, Glädje men inga pukor och trumpeter i Pajala
2022.12.06 NSD, ledare, Hoppets låga brinner. Det handlar inte bara om framtiden för den lilla Torn-
edalskommunen
2022.12.08 meänTornionlaakso, Tengeliö haluaa pitää siltansa
2022.12.12 NSD, Drömmen om en nyöppning av gruvan -30 år senare (Viscariagruvan i Kiruna)
2022.12.13 NSD, Omprövningen av miljötillstånd för vattenkraften stoppas
2022.12.15 Suomen kalastuslehti, Lohen poikasmäärät jäivät huippuvuosista
2022.12.21 NSD, Vindkraft till havs gör sitt intåg i länet
2022.12.29 NSD, Ny vända om Kaunis Iron - 14 överklagar

Kommissionens område och uppgifter

Finsk-svenska gränsälvskommisionen är ett mellanstatligt samarbetsorgan, vars verksamhet regleras av gränsälvsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland från 17 september 2010 (SSK 722/2010 och 816/2010 i Finland resp. SFS 2010:297 i Sverige). Bilagorna "Administrativ stadga för finsk-svenska gränsälvskommisionen" och "Fiskestadgan för Torneälvens fiskeområde" är också väsentliga delar i överenskommelsen.

Gränsälvsöverenskommelsens geografiska tillämpningsområde består av Torne-Muonio älvars vattendistrikt i Finland och i Sverige samt en liten del av Bottenvikens nordligaste havsområde.

Kommissionen har sex ledamöter, tre från Sverige och tre från Finland. Varje ledamot har en suppleant. Kommissionens ordförandeskap växlar mellan avtalsparterna kalenderårsvis. Kommissionens finska medlemmar tillsätts av Statsrådet och de svenska medlemmarna av Regeringskansliet. Kommissionen, Jord- och skogsbruksministeriet samt Miljödepartementet kommer preliminärt överens om förslag av eventuella ordinarie sakkunniga. Utnämningsbeslutet tas av respektive avtalspart enligt Jord- och Skogsbruksministeriets eller Miljödepartementets framställan.

Gränsälvskommisionens verksamhet finansieras av statliga medlen: I Finland av Jord- och skogsbruksministeriets framställan och i Sverige av Miljödepartementets. Sekretariatet befinner sig i Haparanda.

Kommissionens uppgift enligt gränsälvsöverenskommelsen är att:

- utveckla samarbetet mellan parterna i avrinningsdistriktet;*
- främja samverkan mellan parternas myndigheter med avsikt att samordna de program, planer och åtgärder vars syfte är att uppnå kvalitetsmålen för vattenmiljön och att följa vattenstatusen;*
- främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med planer för att förebygga översvämnings- och miljöolyckor i gränsälvarna;*
- främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med naturskyddsplaner för gränsälvarna;*
- ansvara för att gemensam information ges och att gemensamma informationsmöten hålls om de program och planer som anges i denna artikel; samt - antingen tillstyrka eller avstyrka förslag till program och planer för avrinningsdistriktet.*
- följa upp tillämpningen av överenskommelsen och praxis i tillståndsärenden samt uppmärksamma parterna på behov av ändringar i överenskommelsen.*

**Här berättar Simja Lempinen
om Svensk-Finska
gränsälvscommissionens
gränsöverskridande arbete**

Simja Lempinen syns på Instagram då han presenterar kommissionens verksamhet på Föreningen-Nordens tillställning.

Verksamhetsberättelsen för 2022 godkänt i mötet den 30 januari 2023

Johan Antti
ordförande

Timo Jokelainen
vice ordförande

Simja Lempinen
t.f. sekreterare

